

Statenbrief

Aan Provinciale Staten

Onderwerp	Conceptversie Uitvoeringsprogramma Strategisch Bosbeleid 2025-2028 (inclusief Evaluatie Strategisch Bosbeleid 2022-2024)
Datum	27-05-2025
Documentnummer	UTSP-1081408815-10958
Van	Marieke Boutkan & Bas van der Schalie
Telefoonnummer	+31681025907/+31643246399
E-mailadres	Marieke.boutkan@provincie-utrecht.nl/bas.van.der.schalie@provincie-utrecht.nl
Domein/opgave	LLO
Team	Strategisch Bosbeleid
Portefeuillehouder	Sterk
Bijlagen	Conceptversie Uitvoeringsprogramma Strategisch Bosbeleid 2025-2028 (inclusief evaluatie Strategisch Bosbeleid 2022-2024)

Geachte leden van Provinciale Staten,

Essentie / samenvatting:

Op basis van de uitgangspunten van de Kaderstellende Notitie voor het Utrechts Programma Landelijk Gebied (PS-besluit 2024), het Strategisch Bosbeleid (PS-besluit 2022) en de aanbevelingen uit de Evaluatie Strategisch Bosbeleid 2022-2024, is het Uitvoeringsprogramma Strategisch Bosbeleid 2025-2028 opgesteld inclusief een actualisatie van de begroting. Bijgevoegd ontvangt u, zoals afgesproken in de door PS vastgestelde 'Werkwijzen programma's en projectbesluiten', ter informatie de conceptversie van het Uitvoeringsprogramma Strategisch Bosbeleid 2025-2028 (inclusief Evaluatie Strategisch Bosbeleid 2022-2024).

Inleiding:

PS hebben op 11 mei 2022 het Strategisch Bosbeleid vastgesteld. Bijna 3 jaar na vaststelling van het strategisch bosbeleid is er een aantal redenen voor een evaluatie en actualisatie van de uitvoeringsmaatregelen van het strategisch bosbeleid.

Toezegging aan Provinciale Staten

Bij de vaststelling van het Strategisch Bosbeleid is de toezegging gedaan aan Provinciale Staten om na twee jaar de uitvoering van het Strategisch Bosbeleid te evalueren én een uitvoeringsprogramma op te stellen.

Het Utrechts Programma Landelijk Gebied (UPLG) met veranderende en nieuwe opgaven

Een andere aanleiding voor het opstellen van een uitvoeringsprogramma zijn de nieuwe beleidsontwikkelingen in het kader van de Kaderstellende Notitie voor het UPLG. Het is belangrijk om de uitvoeringsmaatregelen voor de komende jaren aan te scherpen in het kader van de verschillende beleidsontwikkelingen zoals de doelstelling voor 10% groenblauwe dooradering in het landelijk gebied (2050) en de Vogel- en Habitatrichtlijn opgaven voor bos en groenblauwe dooradering.

Herijking strategiebepaling uitvoering Strategisch Bosbeleid

Daarnaast hebben de uitkomsten van de evaluatie van het strategisch bosbeleid en het UPLG gevolgen voor de

activiteiten en besteding van financiële middelen uit het strategisch bosbeleid. Zo hebben we meer zicht gekregen op onderwerpen als revitalisering van bos en natuurbrandbeheersing. Er blijken extra geldstromen beschikbaar te komen uit een aantal maatregelpakketten van het UPLG, terwijl we tegelijkertijd willen anticiperen op nieuwe geldstromen met het vervallen van het transitiefonds op rijksniveau. Deze ontwikkelingen zijn aanleiding om goed na te denken welke uitvoeringsstrategie voor het strategisch bosbeleid we als provincie kiezen de komende jaren.

Invulling geven aan moties Provinciale Staten

Tot slot zijn bij de vaststelling van het Strategisch Bosbeleid twee moties aangenomen door PS: [motie 34 'Ruimte voor wild bos'](#) en [motie 37 'Meer aandacht voor Rivier- en beekbegeleidend bos'](#)

Deze moties geven aanleiding om via concrete maatregelen in het Uitvoeringsprogramma invulling te geven aan de moties.

Werkwijzen programma's en projectbesluiten:

Het geactualiseerde 'Uitvoeringsprogramma Strategisch Bosbeleid 2025-2028' is volgens de door Provinciale Staten vastgestelde 'Werkwijzen programma's en projectbesluiten' een zogenaamd 'Uitvoeringsprogramma, onverplicht'. Dit type programma wordt vastgesteld door Gedeputeerde Staten, nadat Provinciale Staten geïnformeerd is over de conceptversie van het uitvoeringsprogramma. Het startpunt voor het bijgevoegde Uitvoeringsprogramma Strategisch Bosbeleid zijn de eerdergenoemde vier redenen: eerdere toezeggingen aan PS voor een evaluatie en uitvoeringsprogramma, veranderende en nieuwe opgaven uit het UPLG, herijking van de strategiebepaling uitvoering Strategisch Bosbeleid en invulling geven aan de moties 34 en 37 van Provinciale Staten. Bijgevoegd ontvangt u ter informatie de conceptversie van het Uitvoeringsprogramma Strategisch Bosbeleid 2025-2028 (inclusief Evaluatie Strategisch Bosbeleid 2022-2024). Na agendering in uw Staten zullen de stukken ter definitieve besluitvorming geagendeerd worden aan Gedeputeerde Staten.

Conceptversie Uitvoeringsprogramma Strategisch Bosbeleid 2025-2028:

Op basis van de uitgangspunten van de Kaderstellende Notitie voor het Utrechts Programma Landelijk Gebied (UPLG), het Strategisch Bosbeleid en de aanbevelingen uit de Evaluatie Strategisch Bosbeleid 2022-2024, is het Uitvoeringsprogramma Strategisch Bosbeleid 2025-2028 opgesteld, inclusief een actualisatie van de begroting. In het uitvoeringsprogramma staat in hoofdstuk 2 het beleidsmatig kader van de uitvoering van het Strategisch Bosbeleid met daarin de verschillende thema's in relatie tot de provinciale en (inter)nationale beleidsdoelen.

Het Uitvoeringsprogramma is opgesteld aan de hand van een aantal uitgangspunten voor de uitvoering (de uitvoeringsstrategie):

1. Als inhoudelijke focus voor het beleidsprogramma is gekozen voor het continueren van de inzet op 'Meer bos en bomen' en het verbreden van de inzet naar de thema's 'vitaal bos' en natuurbrandbeheersing, waaraan we het thema 'bescherming van bos' toevoegen op basis van een sessie met externe stakeholders. Uit deze sessie blijkt dat er nog steeds veel energie zit bij de stakeholders om verder te werken aan de uitvoering van het Strategisch Bosbeleid. Niet alleen aan het thema 'Meer bos', maar juist ook aan 'Vitaal bos', 'Bescherming van bos' en natuurbrandbeheersing.
2. Nieuwe doelen uit het UPLG worden meegenomen in de uitvoering, bijvoorbeeld de VHR-opgaven voor groenblauwe dooradering en bos.
3. We werken uitvoeringsgericht en gebiedsgericht waarbij we prioriteit geven aan uitvoering van de, voor het strategisch bosbeleid relevante, maatregelpakketten UPLG. In een flink aantal maatregelpakketten staan maatregelen die bijdragen aan de realisatie van het Strategisch Bosbeleid en groenblauwe dooradering.
4. De samenwerking met onze Utrechtse partners zoals terreinbeherende organisaties, natuur- en landschapsorganisaties, particuliere grondeigenaren, agrarische collectieve, bewonersorganisaties, gemeenten, waterschappen en de veiligheidsregio wordt voortgezet.
5. Waar mogelijk maken we slimme combinaties tussen verschillende financieringsbronnen en ruimtelijke combinaties van doelen. Voor financieringsbronnen gaat het bijvoorbeeld om gelden die beschikbaar komen uit Programma Natuur Fase 2 en het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid. Daarnaast proberen

we doelen zoveel mogelijk ruimtelijk te combineren: meer bos in de vorm van agroforestry kan bijvoorbeeld bijdragen aan de transitie naar een natuurinclusieve landbouw.

In het Uitvoeringsprogramma staan per thema uit het strategisch bosbeleid concrete uitvoeringsmaatregelen (zie hoofdstuk 5):

- 1.500 ha meer bos (o.a. bos binnen NNN, agroforestry, bos bij stad en dorp, bomenactieplan)
- 10% meer groenblauwe dooradering.
- vitaal bos (revitalisering en natuurbrandbeheersing Utrechtse Heuvelrug)
- bescherming van bos (o.a. oude bosgroeiplaatsen)

Deze uitvoeringsmaatregelen geven concreet vorm en inhoud aan de aanbevelingen uit de Evaluatie Strategisch Bosbeleid 2022-2024.

Om de voortgang van het Uitvoeringsprogramma te waarborgen voeren we een aantal belangrijke acties uit:

- Het voortzetten van de jaarlijkse bijeenkomst Strategisch Bosbeleid met externe stakeholders. Op deze manier houden we onze stakeholders betrokken bij de opgaven en signaleren we tijdig zaken waar stakeholders in het veld tegenaan lopen.
- Het jaarlijks actualiseren van de inspiratiekaart Strategisch Bosbeleid aan de hand van de laatste ontwikkelingen in het landelijk gebied.
- In blijvend contact staan met het ministerie van LNV om tijdig in te spelen op de laatste ontwikkelingen op Rijksniveau.

Financiën

Het Strategisch Bosbeleid is in de Kadernota 2025-2028 opgenomen onder meerjarendoel 2.1.4 'Het areaal bos buiten het NNN en de Groene Contour is vergroot' (beleidsdoel 2.1). De benodigde middelen voor het Uitvoeringsprogramma tot 2028 (€13.283.000,00) zijn voorzien in de begroting 2025-2028. Naast de financiering van meer bos zijn deze middelen ook nodig voor de uitvoering van revitaliseringsmaatregelen. Dit benodigde bedrag is exclusief de Rijksmiddelen die we eveneens inzetten voor de uitvoering van het Strategisch Bosbeleid zoals de NNN-middelen en SPUK Programma Natuur fase 2. Waar mogelijk maken we slimme combinaties tussen verschillende financieringsbronnen om de doelen te realiseren en onze eigen middelen zo effectief mogelijk in te zetten. Zo putten we bijvoorbeeld ook uit middelen voor de NNN-realiserings, SPUK Programma Natuur Fase 2, maatregelpakketten UPLG en Rijksmiddelen voor natuurbrandbeheersing. Op lange termijn voorzien we een tekort aan financiële middelen, waardoor niet alle doelen uit het Strategisch Bosbeleid tot 2040 haalbaar zijn. Dit komt mede door het wegvallen van het nationale Transitiefonds. Daarom is het noodzakelijk dat het Rijk met aanvullende financiële middelen komt om de doelen uit het Klimaatakkoord te halen.

Onderstaand worden PS geïnformeerd over de invulling van moties 34 en 37 in het Uitvoeringsprogramma. Met het volgende statenvoorstel Motielijst wordt er voorgesteld deze moties af te doen.

Motie 34 'Ruimte voor wild bos'

Naar aanleiding van motie 34 is onderzocht wat de relatie tussen wilde natuur (rewilding), waar de motie tot oproept, en bestaand beleid is. Er is gekeken welke huidige ontwikkelingen er zijn op het gebied van rewilding. Zo zijn er een aantal bosreservaten waarbinnen het beheer is gestaakt en waarvan de ontwikkeling wordt gemonitord (de Heul en de Galgenberg). Ook het stormbos bij Leersum kan gezien worden als een voorbeeld van rewilding. Daarnaast is de Blauwe Kamer een gebied dat wordt gestuurd door grote grazers en de rivierdynamiek. Verder is over de grens bekeken wat de provincie Gelderland doet op het gebied van dit onderwerp. Om te bepalen of, en hoe, deze motie het beste uitgevoerd kan worden is daarnaast afgelopen periode geïnventariseerd wat de visie van de Utrechtse terreinbeherende organisaties is op het gebied van rewilding en welke mogelijkheden zij zien. Er zijn uiteraard verschillen in de visie van terreinbeherende organisaties op dit thema. Over het algemeen zijn zij van mening dat verwildering van bos wenselijk is en past bij gezonde en vitale bossen, maar dat er wel rekening moet worden gehouden met een aantal factoren zoals de aanwezigheid van invasieve exoten en natuurbrandgevaar. Conclusie is dat deze motie wordt uitgevoerd door rewilding een plek te geven in bestaand beleid en passend binnen de beschikbare capaciteit en financiële

middelen. Zo wordt bekeken of ook in andere bestaande bosgebieden het beheer grotendeels kan worden losgelaten. En bij de aanleg van nieuw bos kan een bepaald deel zich ontwikkelen door spontane bosontwikkeling.

Motie 37 'Meer aandacht voor Rivier- en Beekbegeleidend bos'

In het kader van de uitvoering van motie 37 zijn de afgelopen twee jaar al een aantal resultaten geboekt. De prioritering van het natuurtype rivier- en beekbegeleidend bos (N14.01) in het natuurbeheerplan is verhoogd. Het natuurbeheerplan is leidend om te bepalen op welk natuurdoel wordt ingezet bij natuurrealisatieprojecten. Dit moet op termijn leiden tot meer hectares N14.01 in uitvoeringsprojecten. Zo wordt er ingezet op N14.01 bij het project langs de Hollandsche IJssel en liggen er vanuit de natuurdoelanalyses uitbreidingsdoelstellingen voor N14.01 in de Natura 2000 gebieden Kolland-Overlangbroek en Uiterwaarden Lek. Ook is een verkenning uitgevoerd naar kansen voor rivier- en beekbegeleidend bos in het Kromme Rijn gebied en westelijk Veenweidegebied. De uitvoering van de motie wordt voortgezet binnen het Uitvoeringsprogramma door prioriteit te geven aan N14.01 bij de inrichting van natuurprojecten en aan te sluiten bij een landelijke verkenning naar de mogelijkheden en ecologische potenties voor natte bossen in de uitwaarden onder leiding van het ministerie van LNV. De realisatie van natte bossen wordt de komende jaren gemonitord, ook omdat het zeer waarschijnlijk onderdeel uitmaakt van de VHR-doelopgave voor bossen.

Monitoring

De landelijke bossenstrategie rapporteert jaarlijks de landelijke toename van het areaal bos per provincie ten behoeve van de voortgang van dit doel in het Klimaatakkoord. In Utrecht monitoren we ten behoeve van deze nationale monitor de gerealiseerde hectares vlakdekkend bos, groene dooradering (kleine landschapselementen), agroforestry en bos rond stad en dorp (Groen Groeit Mee). Hoewel de realisatie van meer bos om verschillende redenen zeer lastig is, zijn t/m 2023 bijna 100 hectare meer bos en bomen in de provincie Utrecht gerealiseerd. Daarnaast zal komende jaren gestart worden met de uitvoeringsmaatregelen voor de revitalisering van bos, waarbij we de effecten van deze maatregelen gaan monitoren. Zowel de monitoring van meer bos en bomen als de monitoring van revitalisering van bos zijn onderdeel van het Uitvoeringsprogramma Strategisch Bosbeleid.

Communicatie met stakeholders

Bij het opstellen en uitvoeren van het strategisch bosbeleid is afgelopen jaren een grote groep stakeholders betrokken. We hebben hen eveneens mee laten denken bij het opstellen van het bijgevoegde Uitvoeringsprogramma Strategisch Bosbeleid (zie pagina 22 voor de uitkomsten van de bijeenkomst). De basis is op orde, maar we kunnen nog meer gebruik maken van onze contacten met de stakeholders. We zijn immers voor een groot deel afhankelijk van hen voor de uitvoering van het strategisch bosbeleid. Eén van de acties uit het uitvoeringsprogramma is daarom het opstellen van een communicatiestrategie en -plan. Daarnaast houden we rechtstreeks contact met onze stakeholders, bijvoorbeeld bij het aanvragen van subsidies, het verzorgen van bijeenkomsten en het delen van kennis.

Vervolgprocedure:

PS worden jaarlijks geïnformeerd over de voortgang van het Uitvoeringsprogramma.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen